

TROIQUER KAER MATILIN AN DALL

gant R. THOMEN

TROIQUER KAER MATILIN AN DALL

1. Yann ar Chapel aet da goll ne oar den penaos !

gant R. THOMEN

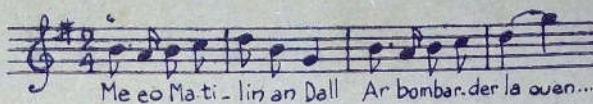
Lakaet e brezoneg gant ABVAODEZ.

Embannet gant " OLOLÉ " Landerne (Breiz)

Pep gwir mirer striz

Bretoned vihan,

Matilin Furic, lesanvet MATILIN AN DALL, a oa eur bombarder eus Kemperle. Beva a rae er c'hantved diweza.

Bez en devoa eur mignon bras, Yann ar Chapel e ano, hag a veze ouz e heul en eur sini gant ar biniou.

An Aotrou Kervarker, hor skrivagner brudet, tad ar Barzaz Breiz, en devoa eun istim vras kenan evit Matilin an Dall. Maro int o daou, ha beziet e douar Kemperle, douar o c'havell.

« Troiou kaer Matilin an Dall » a lennot aman warlerc'h, a zo bet embannet war Ololé, kelaouenn ar vretoned vihan. Istoriou ijinet n'int ken, evel just. Evelato, plijout a raint kalz, rak savet int bet war an istoriou kaer a gonte hon tadou d'o bugale vihan, e korn an oaled, goude koan.

Sur oun, bugale ger, ho pezo e-leiz a blijadur o lenn al leor-man, skeuden-net ken brao gant eun den dournet dreist, R. Thomen.

Ha marteze, piou a oar, e savo c'hoant ganeoc'h iveau da c'hoari gant ar biniou pe ar vombard, evel Matilin an Dall ha Yann ar Chapel. Ne gredan ket, avat, e c'hoarvezfe ganeoc'h an holl droiou a zo bet c'hoarvezet gant an daou-man, dreist-holl, ar paourkaez Yann, ha gwella-ze...

Herri CAOUISSIN,
Rennes • Olole •

1. --- AR SORSER PAOLIG

Matilin an Dall gant ar vombard ha Yann ar Chapel gant ar biniou a gas endro an dans m'eo eun dudi.

kouezet warman malloz ar sors
tort, a en em gav evel follet.
Spontet ha droukivat, a kren
evel eur bern deliou. Skampo reas

oc'hano ken dillo ha ma vele krog an tan en e seulioù, divez-
vet en eun taol. Kenavo d'an dans ! Kenavo da Votilin !

Kement-se, avot, ne reas ket a blijadur d'ar yaouankizou,
paofred ha merc'hed. Dilezel a reant an dans hag e chalou-
pont, tre ma c'hellent da glask poka an tec'h'hour.

Ar paouk'ez Matilin, azezet war e varrikenn ha daoniet bras,

a diremenas an nozvez o c'hortoz
e vignon, rak n'helle ket c'hoari
gant e vombard heptan.
Fa darsas an deiz e klevas ne
ouie den ebet da belec'h e oa
tec'h'et Yann ar Chapel.

Petra rafe hen breman ?...
• Mont a rin d'e glask, emezan,
hag e gavout a rin ha pa rank-
fen mont betek an ifern. • Lava-
rout a reas ouspenn : « A ! m'am
befe eur c'hi da vont ganin ! »
Kerkent, o burzud ! ez eus di-
razan eur c'hoz tammoù ki blevek,
lostek ha skouarnek, dezan eur

penn souezus, henvel tost
ouz penn eun den. Hag e
seblante beza ken spere-
dék, me lavaras Matilin : « sac'h ar bier ! ne
vank d'ar c'hi-man nemet ar gomz ! — Neuze,
eme ar c'hi blevek, ne vank' din netra, rak me' oar kôzeal koulz ha forz piou.
Korrig eo va anio, ha gouest oun, pa garan, da zont da vez a eur c'horrig... »
Ha kerkent, dirak Matilin, montret, ken na c'hoorze leiz e c'hanou, ne oa
nemet eun denigbih farsus, laouen evel an deiz. Matilin, daoust me oa
dall a deus da chouzout kement-se en eur staki outan gant e zaouarn.

2. --- KARRIGELL AN ANKOU

Gwelit aman, Matilin an Dall, gant e vignon nevez, Korrig, en hent da glask Yann ar Chapel. Dre ma 'z oe, an Dall a c'hoarie gant e bombard : « Evelse, emezan, mar bezan kleet gant Yann, e tevio raktal. »

A greiz holl, Korrig a youch gant eur spont bras.

— « Va Doue ! petra' weles, paour kez Korrig ?

— Petra' welan, Matilin baour ! Ar pez a welfes da unan anez ma'z out dall. Gwelout a ran roudou karr an ankou. A ! Yann ! Yann baour ! sur, ez eo bet sammet gantan ! »

Setu, e gwirionez petra' oa bet c'hoarvezet gant Yann ar Chapel, gouda ma oa tec'h. Warlerch eur chaloupadenn vat, e rankas Yann terri warnan.

« Mont a rafen c'hoaz, emezan, m'am befe eur c'harr d'am dougen ». A-rech e oa peurlavaret gantan e gomz, ma klevas eur c'harr o wigourret : gwik ! gwik ! gwik ! hag o'c'h erruot en e gichen.

Ar Biniaouer a reas sin d'or blenier da chom a-sav, hag e c'houennen :

« Pias a zo, kendery !! »

Ar paotr-karr, eun den souezus, a ziskouezas ar plas goulo a zo en e-gichen. Ha Yann, hep gortoz muioch, da lammet er c'harr, ha da azeza war ar skabell.

Eun toolig d'ar marc'h treut, hag ar c'harr adarre en hent.

Ar paotr-karr ne lavaras netra, met Yann, distagell e dead a ouie komz evit daou. Lavareut a reas zoken d'ar blenier : « Galoupet am eus dre ar bed, ar wech kenta eo din, elevato, da velout blenier eur marc'h gant eur falch'e-lec'h fouet. Kamorad, ha lavarout a chellefes din piou out ha perak e res evelse ? »

Paotr e falch'e ne lavaras netra. Trei a reas e benn karn ouz Yann, hag e welas heman piou e oa. « Va Doue ! va Doue ! an ankou eo ! emezan, spontet... Faziet oun, ankou, n'eo ket da garr te eo a fellis di kemeroout... N'oun ket chalet da vont ganez c'hoaz, gotrou. »

Hag ar paour kôz Yann a glaskas lammet eus ar c'harr. Hop ! avat, an ankou a bakas peg e fons e vraou. Hag a reas dezan buan azezo endro war e skabell.

« Pegwir, eme an ankou, ez peus galoupet dre ar bed, petra lavarfes ma rafen dit ober eun droiad e kalon an douar ? »

Er memes amzer, Yann a santas edo ar c'harr o tiskenn hag o tiskenn en douar e-kreiz al lanneg.

3. -- AR GORNANDONED

Roudou ar c'harr, war ar pri, a yae da goñ en douar e-harz troad eur maen-hir. Dre eno eo e voe det e kreizenn an douar, an anku hag e gorr.

Matiolin a c'hoarias gant e vombard, ha kerkent, eus an douar, e voe klevet eur binioù o respont d'ezan.

Yann ar Chapel eo a zo aze, eme Gorrig, leun a joa. Siouaz ! avat, mali bras eo ken tenna ac'halese pe e varvo, mouget. Toullomp d'ezan, ma savo war c'horre.

Ha Korrig a en em lakeas da duariat evel eur c'hoz, endra' c'helle.

Korrig avat n'oa ket eur c'hoz e oa ha buan e tenas da skuiza.
« Gortoz, emezan, ma c'houlennin sikuour ! »

Tenn' reas eur c'houllit pe eur suterez arc'hant eus e c'hadell hag e c'houllit evel eun oc'hig pa vez o wichal.

Kerkent e voe gwelet o tont eus a bep tu eun hanter dousennad korriged, renet gant Bugel-Noz, o mestr, bep a longede ganto, evit toullo.

Bugel-Noz a c'houlennas petra' oa da ober, ha pa voe lavaret d'ezan e responsoù : « Netra ebet ôsoc'h ! P'eman Matilin ha Yann etouez ho mignoned, e raimp evito ar pez a garoc'h ha labour ebet ne vez droist hor galloud. »

Lavorout a reas ouste-penn :
« Gouleñ a ran, avat, digant Matilin c'hoari war e venveg an toniou kaera a our e-pad ma kasimp al labour endro. »
Matiolin ne gasvas netra gwelloc'h, ha ne voe ket pell, epad ma laboure ar Garriganed evel

diaoulou, evit rei dezo da gle-vout, ar « jobodao » an « hini goz » ha n'ouzoun ket pet tan

all c'hoaz a Vreiz.

Buon kenan ez eo al labour endro. Dous e oa dija an toull pos zigouezas eur gwoll dra : Ar c'hostizien uhel a zisachas e bap-tu war al labourerien, ma veant douaret betek a gouezoung. Eur gwoll abadeenn e voe evito en em seach ec'hase.

4. --- KORRIG HAG AL LOCHENN

As Gorriged paket evelse en douar a youch'has, hag a ziskouezas beza ker feuket; ma lakejont Matilin, daoust ma oa dall, da c'hoarzin betek kaout poan-gof. O welout kemend all, ar Gorriged a voe feuket, ha Bugel-Noz a yeas betek lavorout da Yatilin ne oa nemet eur « C'hoz lampon », eun = istrogall. »

Bugel-Noz a roas neuze eun taol ch'houitell krenv. Kerkent, an

douar a darzos hag ar Gornandoned a voe strinkel et vann evel stokadenn vat en eur goueza war an douar.

Droug bras enno, ha bionset eun tammiig, e kemperjont o benvegou, ha war beder renk, cu eur valé evel soudardé, ez ejont kuit dindan rendur a mestr Matilin a c'hoarzin dezo eun taol bombard diweza en eur c'hoarzin goap. « Aon am eus, eme Gorrig, ho pijé lakaet da drei en bon eneb. Droug bras a c'helleffent da ober deomp ! » — Aon ebet n'em eus razo, eme Vatlin; kornandoned fall evelse, n'int ket gouest da rei sikour deomp da gavot Yann gëz !

Hag i adere da foueta bro, rak fellout a rac da Vatlin dont a-benn da ziframma Yann a dre daouarn an Ankou, beo pe varo. Dre forz baie; Matilin, evelato, a en em gavos skuiz divi ha noon bras dezan.

— Arabet dooch fallgaloni, eme Gorrig. Eur pen-nadig a'lan, e welan eul lochennig. Tan a zo en ti hag ar vestraz war dreuzau an nor a zo ouz hor gortoz araoak lakaat ar yod war an daol, hag eun druiñhad krampoez lardet. Ac'hanta ? Matilin, eur c'hogadig c'hoaz ! »

— Bech en devoe ar pouarkéz dall a socha gantan e skosou. Ket e voe da Gorrig kragi en e zour. Dre ma kerzent avat, tra souezus, e pellae dioulo an ti, hag i vont warzu ennan. « Eun taol sorserez bennak eo a zo oze, eme Gorrig. Ret e vo deomp lavorout kenavo d'ar c'hoz lochenn se. »

Korrig, droug bras unan, a skoas eun taol troad warzu an ti. Heman ne oa nemet eur c'hoariell bugale. Matilin, avat, skuis-divi, a en em roas buan da gousket harpet ouz eur c'hoz, ha prestik ne veze klovet nemet e rochaden-nou a lakaat ar vro da dregerni.

5. --- LAGALUCH, AR SORSEREZ

« An neb a gousk, a garg e gof » a l'avare ar re goz. Gwir eo, rak abaoe ma oa kousket Matlin, e oa torret war e noon. Met, ma oa aet kofig-moan kuit, ez oa bremen war e dro eun toullad c'houibu daonet o flemma d'ezan e Benn. An toiliou dorn a roe a-gleiz hag a zehou

a flastre meur a hini ; awel'h a chome c'hoaz, avat, da ober poan d'ezan.

Korrig dirak kemend-all a enebourien a bakas eur bod lann hag a skoas endra c'helle war ar Flemmerien. Meur a hini a vee kaset da stoupa. Neuze avat, e lammas war-nan roue ar c'houibu, ha kaer en devoa ober, n'hellas ket dont a-benn anezan.

Evelato, Korrig ne gallas ket e Benn. Gant e c'houitellig arch'ant e chalvas Lagaluch d'e sikour. Lagaluch a oa eur sorerez, bras he galloud, kamm he fri ha lemm he spered.

Pa glevas toul c'houitell Korrig, Lagaluch a guitoas rak-tal he c'heusteuren daonet ; edo o prepari a bep seurt louzeier sorerez war he fornigell diaoulek.

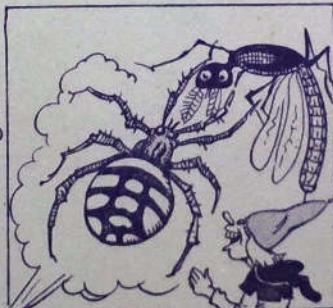
Ar sorseorez a lammas a-c'haoliat war he skubellenn sor-

set, ha yao ! en heat. Mont a reas evel eul luc'hedenn dreist ar parkoier hag ar c'hoajou, ha ne vee ket pell evit erruout dirak Korrig.

« Demat, strakell ! » eme Korrig.

« Demat, dit ivez, lampon fall ! » a respondas Lagaluch. « Evelo e oa ganto ar c'his d'en em saludi.

Evelato, n'oa ket a amzer da gall. O welout Korrig e riski e vuhez, ar wroc'h koz a en em droas e neul mell kevnidenn deo. Eul lammo reas war roue ar c'houibu, hag e vee draillhet ganti en eur c'hoari.

Maro ar roue a dorras eun tammo war ar

c'houibu. Gouest, avat, e vefent da zistrei, ha da sailha gwanoc'h c'hoaz war ar pouarkez dall. En con-a-se, Lagaluch a weas eur mell roued gwriad-kevnid endro da Vetylha do Korrig. Evelo, ar c'houibu n'hallint ket Homma he mignoned.

Duet adorri da vez a gwroc'h-koz evél strok, a tec'hos evel eul luc'hedenn, war droad he skubellenn-varc'h. Mall he doa da welout penaos edo kout gant he louzeier sorerez.

6. ... YANN AR CHAPEL E TI AN DIAOUL

Dianan ar roued gwiad-kevnid, a vire ouz ar c'houibu da vont d'o flamma, Matilin ho Korrig a gouskas-mik e-pad peill amzer.

Dihunet e voent gant eur strobad toniou c'hoariet fall. « Piou ar genaoueg a dorr din va diouskouarn gant e wicheriez? » eme Vatlin an Dall.

Ar sonerez doonet- se, ne ziskenne ket eus bro ar stered. Dont a rae, avot, eus kreizenn an douar el tec'h ma vao bet kaset Yann ar Chapel gant an Ankou; ha kaer en doa bet ar paour kez Yann goulenn sikour, den n'en doa e glevet.

Karrigell an Ankou a oa aet daouoch'h douna en douar. Pa oa aet doun awalc'h, ar ch'arr a chomas o-sav en eun toull bras-bras, henvel awalc'h ouz eur vaengleuz pe eur cheo. Kerkenet e voo gwelet eun toullad diaoulou bihan o tilammata. Pevar anezo a bakas peg e Yann hag hen dougas gant enor en despet da youchadenou ha da c'hourdrizou ar paour kez den.

Yann a voo kaset dirak mestr an toull : « O va Doue ! emaoun dirak Paul Gornok, eme Yann o'ch anavezout an aotrou a oa dirazan. » hag e voo kleet e zent o sklokak gant ar spont. — « Ya, eme Baol, an diaoul e-unan eo a zo dirazout. Ha bremen, selaou mat petra' c'hortozon diganez.

Aman emaout hag aman e chomi ken ez pezo desket d'an diaoulou bihan eus an ifern c'hoari gant ar binioù. Kleet eo ! Achanta ! krog dioustu gant da labour, ma welin hag eur gwaz out. Tri diaoul bihan a en eme lakeoù raktol da ober « oueon ! oueon ! gant bep a viniou.

Paul Gornok a grinas e fri, gloazet ziouskouarn. « Huh ! emezan, n'ea ket gwall vrao ! » — Feiz, a respondat Yann, penaos e veve bras ! Gouzout a rit e rank ar binioù beza eilet atao gant ar bombard. Evit beza mat e rankfe Matilin an Dall beza aman o c'hoari ganeamp ! — Sell ta, eme an Diaoul, ha ma ch'halifas Matilin da zont aman ? » — Ho setu perak, Matilin an Dall, a glevas unan bennak a c'hervel anezan teir gwech dre e ana.

7. --- GWENNIGEL, KORRIGEZ VIHAN AR YEUN-ELEZ

Yo tudou, n'oa ket d'en em drömplia, unon bennak a ch'holle : — « Matilin ! Matilin ! » An Dall a anavezas zoken mouez e vignon Yann ar Chapel. Mont a reos war e zaoulin, ho d'e dro e ch'halvas ives teir gwech : — « Yann ! Yann ! Yann ! »

Yann ar Chapel a glevas frêz ar galvadennou daoust ma oa ouspenn kant troatad dindan an douar, en despet d'an trouz bouzarus a rae an diaouled bihan en eur c'houeza en o biniou.

Matilin ha Korrig a gendalc'has da redék dre al lanneg en eur glask eun toull bennak da ziskenn en douar da c'hellout sartezi ar pouar kér prizniad eus a-dre skilfou an diaoul miliget.

Eur Wennilienn a c'hournije a ziac'h dezo hag a seblante diskouez an hent d'ar furcherien; hag e stoke bep an

amzer, gant he oskell, ouz penn Matilin, pegvir e oa dall.

Diouz e du, Yann a glaske tec'hout dieuz an diaouled divalo, en eur skrimpa our ar postou mein a ziskenne diouz or volc a oa a-zic'h e benn.

— « Te, avat, o zo eur c'hanford, eme Baol Gornok ! Daoust ha sot awol'ch out da gredi e chachi da skesou ganez, en doare-se, er-maez eus an ifern ? »

— Ar Barz Matilin ha Korrig a zigouezas prestik, en eul lec'h anvet Yeun-Elez; eul lec'h gouez ha legenek. Korrig a vez aet re bell a gouezas en eun toull legenn. Mil gutez ! emezzo, emaoù o vont d'an ifern !

Souli vrasoc'h e oa e gounnar, mo wele Matilin.

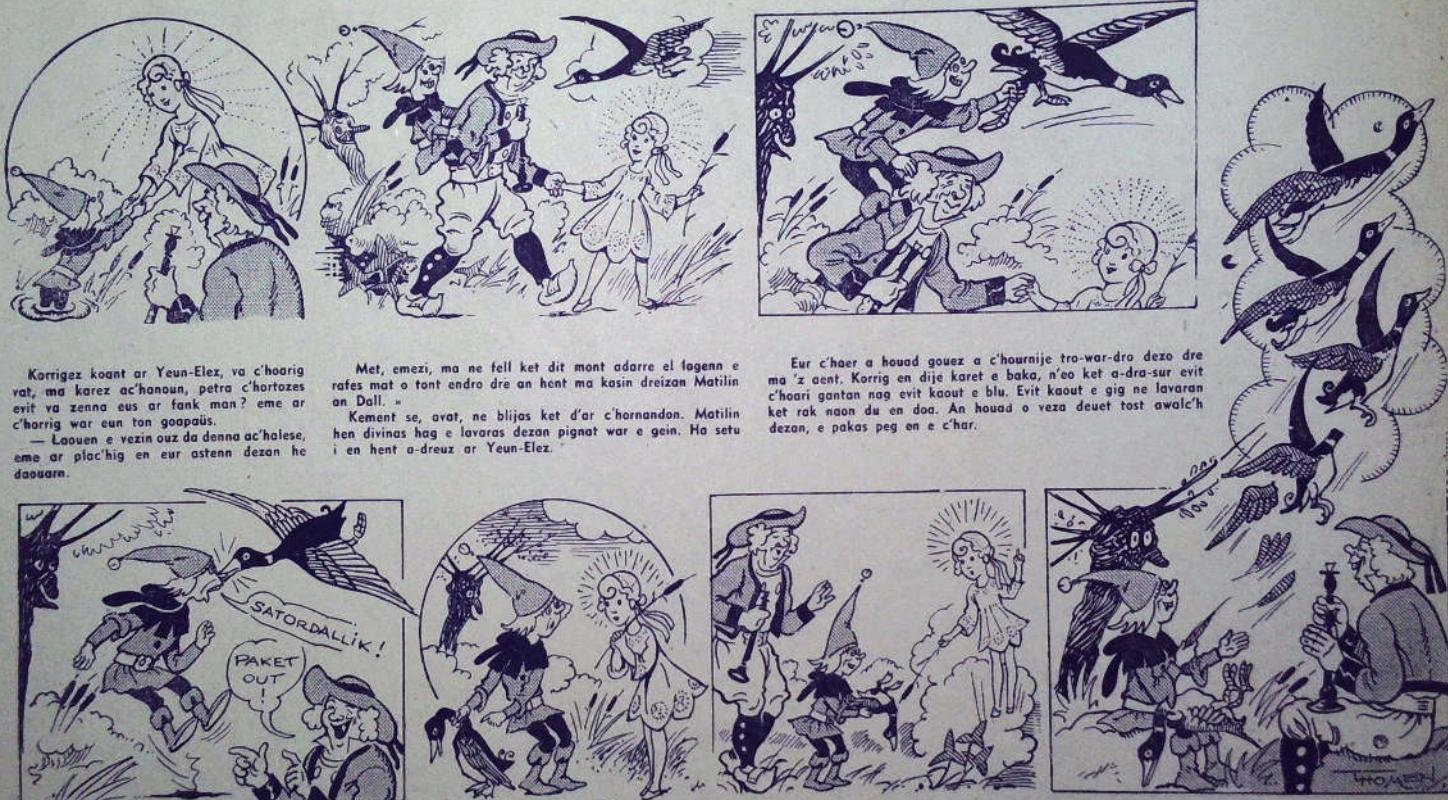
lin an Dall, kolz pouunneroc'h egetan souis-koude, o chom en e-sav sounn war on douor gwak, hep sanka e-barz an distera. Ar wennilienn a oa diskennet war zourn an Dall.

Eu eun tool, avat, ai labous a deuas da veza eur plac'hig eus ar re goanta. — Me en Gwennigel, korrigez vihan ar Yeun-Elez, mezi Matilin, ha kemerout a ran diadon va gwrez. — Ha me ? a c'har mos Korrig. — Te ives, eme ar plac'hig !

Ar Gorrigez vihan a daole diouti kement a skierijenn ma krede da Vatilia he gelout, koruntseus, koantig ha louen hall, evel an heol en e gaora.

8. --- AN HOUDI GOUEZ

Korrigez koant ar Yeun-Elez, va c'hoarig vat, ma karez achanoun, petra c'hortozes evit va zenna eus ar fank man? eme ar c'horrig war eun ton goapaüs.

— Louen e vezin ouz da denna a'halese, eme ar plac'hig en eur astenn dezan he doouarn.

Met, emezi, ma ne fell ket dit mont adarre el lagenn e rates mat o tont endro d're an hent ma kasin dreizan Matilin an Dall.

Kement se, avat, ne blijas ket d'ar c'hornandon. Matilin hen divinas hag e lavoras dezan pignat war e gein. Ha setu i en hent a-dreuz ar Yeun-Elez.

Eur c'haer a houad gouez a c'hournije tro-war-dro dezo dre mo 'z aent. Korrig en dije karet e baka, n'eo ket a-dra-sur evit c'hoari gantam nag evit kaout e blu. Evit kaout e gig ne lavaran ket rak naon du en doa. An houad o reza deuet tost awalc'h dezan, e pakas peg en e char.

Al labous, avat, gant eur trap krenn a en em zispegas hog a saillbas war Gorrig. Paka' reas en e fri gant e veg plat, ma chomas e roudou warmon e-pad pell. Evelato, an trech a chomas gant hor c'hafard. Ober a reas diau pe deir zra e gouzaug on houad. Met Gwennigel a rebechas dezan an tool fall se. « Korrig daonet, emezi, te-ha da gonsourted, gwella ma' zint eo d'ober droug.

Karget sun do ziouall holl labousé al lec'h-man.

— Achanta, eme Garrig, prometet ez peus ivaz diouall Matilin, rak-se ta e rankes mirout outan da gaoutnaon ! Hogen, ar paourkêz bombardeur a zo hep tammo abeoù dec'h ! Ha me ivaz, klev ! ne vezen ket fachet o lipat va mourrou diwar eun tammo kig houad tritet ! »

Gwennigel ne respontas ket d'hor c'hafard teodet flour. Evit digoll an torfed euzus-graët gant ar c'horrig kriz e stokas ouz an houad maro gant he boazig raoskl en eur lavourat :

« N'hellan ket rei ar vuhez d'al loenig paour man, met ra sayo eun houad nevez war bep hini eus e blu. Setu ar pez a fell din ! »

A-vech' ma vœ peurlavaret he ger diwezo gant Gwenigel, ma vœ gwelet houidi bihan a-vil-yern o sevel diwar ar plu hog o njig kuit diwar-herr. Ar c'horrig a chomas souezet ha batmet o welout kemend-all, met kemant-se na vires ket reut da zispiua e houad. « Ma no vafemp ket bet en eul lec'h ken gouez hon deuf bet gellet pedi unan bennak all da leina ganeomp, eme Gorrig ! — A ! paour kêz Yann ar Chapel, nag eurus e vezen bet mo vijes aman ganeomp ? a huñadas Matilin. »

9. --- KI DU AR YEUN

Du evel mo 'z oa gant an noas, Korrig ne voe ket pell evit displua an houad. Eur vrachenn howar a voe sanket dezan en e gof ha setu ma 'z edo breman o-zistrivilh war diou forc'h-kont plantet en douar. « Penaos, avat, eme Vatilin e reuimp a-benn da choueza an tan ? N'hou eus no tan nag elumetez !

— Penaos, eme Gorrig ! netra eber ésoch : frata' raimp doou damm koat sech', an eil ouz egile, evel an dud gouez. Gortozit ma... »

Eun harzadenn role a drouches da Gorrig e cher, hog eur pez ki du a lammes kerkent dirazan.

Ar c'hi-se, ne oa ket henvel ouz or chas all. E zooulagad a oa evel diou c'haouen hag e dead evel eur flamm-tan. Pa zigore e c'henou e teue an tan anezan evel eus genou eur forn.

— Korrig, eme Vatilin, petra eo al loen-se ?

— Kredi a ra din, a respantas Korrig, eo Ki-Du ar Yeun, ar pabor man. Met, arabat deoch sponta dirazan, mont a ran da lavarout sur gorig dezan. »

Kerkent, Korrig a deuas iveau da veza eur c'hi hag e lavaras d'e gamorad Ki-Du. « Ata ! Kenderv, penaos eman ar bed ganez ?

Ki-Du, avat ne intente ket e vije graet gosp outan. Sailha 'reas evel eun diaoul hag e-pod ma floure da Gorrig e gein a daoliou dent homan a sonje ennan e-undan : « Feiz, avat, sur chans eo bet din chench furm, ouz e oa roget va dilhad a-bez gant ar c'hoaz tampon fall-man ! »

Korrig, evel just a ouezas en em zifenn. C'hoari a reas kement gant e zant ha gant e skilou ma rankos Ki-Du diskregi. Neuze ezh'en em lokaos da strinka tan dre e c'henou, kement, ma voe poazet an houad en eon tool. « Korrig ! Korrig ! tan a zo ! poaz eo ar c'high !

Al loen divalo, a gavas ken diés beza bet paket ken fall ma lammes war e benn e-kreiz lagenn ar Youdig. Ken don eo an tollu lagenn man- ma lavarer n'ez eus sond ebet dezan nemet e-kreiz tan an ifern.

Neuze hor c'hanterad a grogas da derri a noas, dindan dasoulagad madeleuzus Gwenigel a gamera plijadur a sellout auto hanter guzet a-dre eur piliez hoc.

10. --- BINIOU E BEVAR DROAD

Echu ganto o friko, Matilin ha Korrig a c'hourvezas dindan eur vezenn haleg hog a en em roas buan da gousket.

Hunvreal a rejont zaken, met eun hunvre fall. Kavout a rae dezo o doa

ranket debri Ki-Du ar Yeun evit terri o noon-du.

Gwennigel a lakeas fin d'an hunvre fall-se en eur o dihana. « A'hanta ! lezireien, hog a kav deo'ch e teuñt a-benn, en eur goll amzer evel ma rit, da gavout ar paouer kék Yann ar Chapel ? War-sao ! ha yao ! odarre. »

Bez ez eus e-kreiz ar Yeun, eun toull-lagenn, anvet ar Youdig, hog a ziskenn, war a gonter, betek puns au ifern. En eo e vez stlapet, dindan furm chas du, an eneou daonet a vez gwelet o vale dre ar bed. Matilin ha Korrig, a welas eur c'houer koz, a stlapo evelse, eur c'hi du, a toull-lagenn ar Youdig.

O welout ar c'hi du o kouezza war e benn en toull n'e-dont ket o sonjal, a-dro-sur, e vije bet aet war euen, da goueza war benn ar pouer-kák. Yann : Mil gutez ! emezan, droug bras ennan.

— Yann en devoa goulenet gwelout Paol-Gornok, mestr an diaouled. Setu ma voe kaset dirak roue bras an ifern. En edo Paolig, azezet war eun tron ruz-glaou, diaouled endro dezan.

— Yann, petra' fell dit ? emezan.

— Da genta, e laveron deo'ch : demat ! astrou Paolig ; va laoskit, mar plij da vont kuit achan ; mouga' van aman en toull-bach-man ! » Ha Yann bacour a c'houeze gleb-dour-teul o chortoz ar respont.

Prestig gaude, Matilin a glevas eur son kaer o tant da skei e zioueskouarn. Hag e sonas iveau gant e bombard.

Eun drugar e voe neuze klevout bombard ha biniou

o vont ken braook endro. Eur c'hi du eo a c'houeze et biniou, meh ar c'hi du-se ne oa nemet Yann ar chapel, kaset war an douar gant Paol-Gornok. Macharit Gouzaug-hir, eur peskig en he beg a selauze ar samerien.

11. --- DAOL-VAEN AR BUGEL-NOZ

Pa davao Matilin gant e veneg e lavaras : « Ya, ya, binou Yann ar Chapel eo a son gant va bombard. E gwirionez, Yann eo an hini a welan gant douloagad Korrig, dindan furm eur pez ki-du. A ! Paour-kéz Yann ! setu emaout kavet ganin a-benn ar fin ! »

Matilin a lammas war ar Yeun da glask paka e vignon. Gwennigel a vire outan da ziskenn el lagel e-pod m'edo Korrig war e chouig o lavarout dezan dre belec'h mont.

— Korrig, laver din petra'welez ?

— Petra' welan ? eur c'hoc'h en ki-du, hep ene.

Matilin a gomprenas neuze e oa distract e vignon d'an ifern, echuet ganton e valeadem war an douar. Hag e vee doaniet bras. Au noz a oa o tont hag ar giao a oa kroget da gouenza.

Deomp en diskao dindan an daol vaen-man, a ginnigas Korrig. — Nag e komz mat, eme an Dall. Deomp' ta dindan. « Fall a rejont, avat, o vont dindan an daol-vaen-se, perc'hennet ma 'z a dija gant Bugel-Noz hag e Gorriganed.

Sonj mat hoc'h eus, penaos Matilin, en devoo disipljet d'ar Gorriganed, a oa deuet war c'houenne Korrig, da doulla an douar, da glask dizelei Yann ar Chapel. Bugel-Noz a lavaras en novez-se d'e soudarded : « An neb a par sevel, a oar freuza, rak-se 'ta, dibradit an daol-vaen ac'halese ! »

Klevet eo ! Hop ! setu sammet ar maen bras diwar e bostou hep dihuna ar gouskerien. Ar re-man a gendalc'has da roch'hal evel broched. Warler'ch an daol-vaen, e vee kaset kuit ivex ar peuliou mein bras a rae treid dez.

Ar Gorriganed a savas an daol a-navez, en eul lec'h all, evel m'edo arack.

Matilin ha Korrig o zihunas diouz ar mintin, gleb-dour-teil, heg e veant gwarrl souezet da genta, e kredi edo ar maen bras atao a-zioch o fenn.

— Feiz ! eme Gorrig, ni has eus bet our gwali novez ! Sollit pebez lamm hon eus grant e-pod hor c'hoast ! Emoemp oussenn kant lamm diouz an daol vaen. Gwennigel, avat, o difazias en eur laverout dezo e wirionez penn-da-bona.

12. --- OSTALERI AR « PEURLIP »

Gwennigel a gasas Matilin ha Korrig, er mèz eus Yen-Elez. O c'has a reas betek eun ostaleri e-horz Menez Mikael e-kichen Brasparz. An ostaleri-se, darrempred gant an dennerien vouded a oa lesavel. « Ostaleri ar Peurlip », abalamour ma vezent eno, bap bardaoz, o peurlipet o gwer.

— It da sech'a ho tilhad ha da zebri eun tomm en

— Ro an arc'hant-se d'an ostizez, eme Vatilin da Gorrig. Muioch a roomp eget na dieomp, met n'eus forz! Greomp vd pa c'hellompl hen ober!

Siouaz! svat, madelez an Dall a draas da fall.

Bez ez oo, d'an ampoent-se, en Ostaleri, eur fouster-bro, eur pilhaouer piz, stag e groc'hen ouz e gain. O welout ar

ostaleri-se, eme Gwennigel d'he zaou vignon, ha mar tigouez eun droug bennak ganeoch n'hoc'h eus nemet va gervel dre eun taol bombard, « N'eus forz e pelec'h e vezin, me ho kleva ho direk e rin raktal.

Eur pennadig goude, edo Matilin ha Korrig, azezet brao, dirak pep hini e volennod chistr mat hag eun dorz varo. Goude beza debret hag evet leiz o ch'ov, Matilin a oa nechet o klas kampren penaos paea rak n'oia ket eur gwenneg toull gant hini anezo!

— Tudou paour, eme Vatilin d'an ostizez, goullo eo hor godel-lou, setu ma'z en da c'hoari deoc'h eur taol bombard evit ho trugarekoat eus ho madelez en hor ch'enver. » Hag ar vombard e veos endro, met e-lec'h toniou kaer e teus anezzi eun druilhad peiziou oour melen, ken na voo leun-bour bonez Korrig.

peziou aour o ruilh eus kov ar vombard e savas ennan ar c'hoant da laerez ar benveg burzudus se. — « Pegeit'zo, emezan da Vatilin, eman ar vombard-se ganez? — Ouspenn agent vloaz! — Mat, pa vez bet din keit all, me ho roio dit endro. — Hag e tirfomas ar vombard kerkent eus a-dre daouarn an Dall, n'hellas ket, evel just, en em zifenn.

Neuze, lorc'h ennan, ar pilhaouer fall a c'houezas er vombard ar pez ma chellas. Ha petra weliod, tudou paour! Naered korvigallet a strinkas enez hag a lammos d'en em spega our fri on ostizez ha Cheun an Dardoup, eur mignon koz da ostaleri ar Peurlip.

13. --- AR PILHAOUER

Neuze, avat, e c'hoarvezas eur gwali abadenn ! An naered-viber, gant o dent a freuzas kement, dilhad Cheun hag an ostizez, ma ne chome, e berr amzer, nemet truilhou endra d'o c'hrac'h. Kaer a zo beza dilarc'h, ez eus dilhad, elevato, ha ne garfe den o dougen.

Kounnar tud an ostaleri a gouezas, evel just, war Vatilin hag e vignon, o devoa c'hoarzet eun tammiig re o velout an naered o labourat gant o dent. Ar pilhaouer a bokas krog e Korrig hag a roas-dezan eur roustadenn ken na vleje gant ar boan.

Neuze end-eun eo ec'h erruos Gwennigel war al lec'h. Ar voger a zigoras, dirak an holl gwali soudet ha spontet, ha Gwennigel o tant evel eur rouanez kaer ha skedus.

Pa deus kanforted an ostaleri enno o unan, Gwennigel, Korrig ha Matilin, bombard ha naered hag all, a oa tec'h et kuit dre doull ar voger, a oa en eur stanket war o ferch. Kredi o dije bet graet moarvat, n'oo an abodenn fall-se nemet eun hunvre, anez ar sted trueuz ma chome a dilhad.

Ar pilhaouer, eur poatr fin, ne voe ket pell evit renka an traou. Kinnig a reas prena dilhad truilhek an daou goz, e giz pilhou, hag e paouas na petra'ta ! An daouman o wiskas sachiet ludu melen da c'hortoz kaout gwelloc'h.

En eur vont d'ar gér gant e banerad pilhou war e gein, ar pilhaouer a dride leiz e gorf o sonjal en e daol kuér. Siouaz ! avat, buan e kouezas a veudig en e zourn, hag eur wall spontadenn a bokas, pa wefas e banerad pilhou o tant da vez a naered viber, prest d'e flemma.

An holl naered-se a deus da vez a un naer hepken, met ken bras, ken bras e oa deuet da vez, ma venne ionka hor pilhaouer kig hag eskern, paner hag all. Kan spontet e oa paour kér den, m'ach en em lakaos da c'holoupat ken na stoke e voutou en e bonno-draw, ha ne dorras warnan nemet po erruos er gér, e-kreiz Menez-are, al lec'h m'eo giniidik anezan an holl bilhaouerien a zo bet, a zo hag a vez.

14. --- E PALEZ GWENNIGEL

Goude beza tennet Matilin ha Korrig eus astolerci or Peurlip, Gwennigel o chasas dre eur riboul hir ha tenval, dindan an douar. « Da belec'h e kasez a'ch'nomp, merc'hig koant? eme an Dall. — D'am talex kaer dindan an douar ! »

Goude bale eur pennadig amzer, ec'h en em gavjont en eur sal gaer-gaer,

n'oa nemet strink ha perlez anez, a lintre evel heol kaera an hanv. Gwennigel a reas da Vatilin ozeza en tu dehou dezi war eun tron pividik-mor. C'hoarezed vihan ar Gorriganez, a servichas a bap seurt lipouzerez d'ar soner ha d'e Gorrig.

— Feiz, avat ! poan-galon a ra din beza displijet da Vugel-Noz ha d'e gornandoned. Kerout a rafent kaout ar pardon digant eus va fec'hed.

— Netra ebet ésc'h. Setu aze mein !

Mat, enno emon lakaet ganin ar Gorriganez, evit o c'hostiza da veza c'hoariet deoc'h eun dro fall. Pa fell deoc'h, ez an d'ober dezo dont er-méz adarre. »

Neuze Gwennigel a skoas gant he bazig roaski war ar vein. Dont a reas anezo, evel ma teu ar yer bihan eus ar viou, ar Bugel-Noz hag e Gornandoned.

— « Pardon ! a ran deoc'h ho fallagriez, eme Gwennigel. Chom a reot, avat, bihan, bihan. — Eur pez kaer ! eme ar Bugel-Noz. » Ha kement a lorzh a oa enno, m'ac'h en em lakejont dournouz-dourn da gana en eur zansal : « Dilun, dimeurz, dimerc'hher, diriaou ha dirgwener. » Matilin a eile ar gandoenn gant e vombard. Hounnez a oa eun abaden gaer me hel lavor deoc'h !

Matilin zoken, kement a blijadur en doa, a stagas da gana a greiz kalon :

- Me eo Matilin an Dall,
- Ar bombarder laouen,
- A lak an dud da zagsal,
- Diwar vd barrikenn !... »

15. --- TELENN MARZIN

Pa vee echu gant Matilin kana e gonoouenn, Gwenningel a lavaras dezan : « Ar Gorriganez Viviana, o a d'in mamm-goz. Hi eo a strobinnellas ar barz Marzin, hag em ziegex e talcher ch'hoaz an delenn vorzudus ma kane ganti ken alies. Setu hi aman. Ch'hoari a c'hellez ganti, rak he rei a ran dit. »

An Dall a skoas war ar c'herdin; trouz ebet, avat, ne zevez anezo. Neuze e lakeas an delenn vrudet war an douar; kerkenk e'h en em lakeas da sini anezo he unan ken brao, ma chomas bamer ar bombardez.

— Kan' rae an delenn, ha Matilin a gonas'ivez ganti prestig :

— Dioustu ma kane va delenn,
« Kouzez diouz ar gwez aour melen ! »
Allaz ! avat, pep abadenn a rank kaout eur fin er bed-man. En eun taol, Matilin ha Korrig a en em govas endro, o-unan penn, e-kreiz lan-neir Breiz. « Nag em eus naon ! eme an Dall.

— Ha me iveau ! a respontas Korrig. N'eo ket souezus, rak lipouzerez ne garg ket ar ch'ov... Gortoz !...

— Eur pennadig gouda, ado Korrig endro, daou bez tamm kig moc'h gantan, deuet n'ouzneur ket a-belech.

Met setu eur gudenn all ! Peaos dont o-benn da boazat ar c'high en eul lec'h ken distro ? Diésa ma vez do gaout eo eun trebez. Korrig, avât, ne chom ket nec'het pell. Paka ra an delenn ha ker-kent eo astennet war c'horre pevar maen ha tan-dindani ken na...

— Va Doue ! petra c'hoarvez ? An delenn eo a zo fachet, ha ne fall ket dezi, a briz ebet, servichout da drébez. Korrig, spontet, a dec'h evel eun diaoul dislostet. Met, ou delenn a yeas war e lerc'h. Ha koer en devoa ar c'horandann « ober boulou » e veze dol-c'nmat an delenn war e seulioù !

O kavout eun toull-roch war e hent, Korrig a lamas dillo e-barz. An delenn, re vras evit-mont en toull, a en em lakeas a-dreuz dirazan, en doare ma oa stanket or riboul da zont er-mèz ouz ar pour kék Korrig ; ha setu hen gwali nec'het ! poket m'aiz oa evel eul labous en eur griped.

Evelato, e enkreuz ne bados ket re hir en holl ! An delenn a yeas kuit en eun taol ha Korrig a govas adarre frankiz, « Ar banneou krenv am eus evet a palez Gwenningel, eme Gorrig, eo a zo bet penn-koaz d'an abadenn fall-man ! » Ar c'high moc'h o vez a bet pouzet, dre vorzud, e kemeras fum eur c'hi evit gallout krgnat an askorn gwell-loch a-se.

16. ... AR YEOTENN AOUR

Setu m'eman adarre dirazomp, Lagaluch, ar sorserez fri-kamm. Paolig an Tort a seblant beza mervel ganti. Hag emaint, o daou, och' goza eul louzou daonet a lakay au neb piou bennok a evo anezon, da vez klonv betek e varo. Graet eo al louzou-se, gant lagad kleiz eur vran louet, kalon frigaset eun touseg hag had raden kutuilhet e stred eur puns doum.

Ne vank mui nemet eun dra evit ma vezou peuvrat ar geusteurenn : gwirizou ar yeotenn aour a rank beza kutuilhet diarchen da c'houloouig an deiz. Allaz ! avat, ar yeotenn-se ne vez dizoloet nemet gant tud sante ! » Paolig, eme ar sorserez, daoust ma n'eo ket tost dit beza eur sant, kae, elevata, da glask din ar yeotenn aour. »

Paolig, a-dra-sur, n'hello ket lavorout nann d'ar sorserez, hag e sentas ouz Lagaluch. Diouz o zu, Matilin ha Korrig a gendalc'h gant o hent en eur glask otoa o mignon mat Yann ar Chapel.

En eur dreuzi eur prad, Matilin a lakeas, hep gouzout dezan, e droad war ar yeotenn aour, ha kerken, en

despet dezan, e rankas en em rei da gousket. Kaer en dervez Korrig strilka an Dall, ne deus ket a-benn d'ez zihuna. O welout n'oa netra d'ober, Korrig iverz a en em roas da gousket, hag i do roc'hal evel daou vroc'.

An bini a laka e droad war ar yeotenn aour, a c'hell goude, intent yez ar chas, ar bleizi hag al laboused. Epad e gousk, an Dall a welas Ki Du ar Yeun o vont warzu ennon, hag e komprenas mat petra'lavare en eur harzal : « Ma vijen e plos Matilin, c'hoari a rafen eun dro gamm da Baolig, a deu warzu amon da glask ar yeotenn aour. »

Ar sonj-se o blijas d'an Dall. Rak ar Paolig daonet-se eo an bini a oa penn-kaoz d'hell drubuilhou. Piou, nemeton, en doa laket Yann ar Chapel da dec'hout evel eur pennfollet ? Lavorout a reas d'ar Chidu : « Dall oun, ha n'hellan ket ober ar pez a lavarez. Dit, avat, e

rogn ar c'halloud da ober ar pez a rafen, anez mo'z oun dall. »

Ki-Du, neuze, a doullas eun toull dindan ar yeotenn aour hag

a en em guzos en toull-se. Den ebet, ne c'hell kutuilh ar yeotenn aour, ma ne lamm ket e voutou. Paolig, gwelet gant an

yeotenn, a denn eta e voutou, hag ez a diarc'hen warzu ar blontenn vurzudus. Met... ya Doue ! petra 'c'hoarvez gant an ? Devi 'ra an douar evel tan !! skoater eo e dreid !!! Dansal a ra evel eur sod !...

Ki-Du eo a strinke tan dre e c'héhou ar pez mo c'helle. Matilin gant an trouz a rae Paolig en eur Zansal, a zihunas Korrig a reas goop euz an danser, ha Gwennigl a vouze'hoarzos gant al lor'ch a eo enni.

17. --- STRINK-TAN

Goude eur pennadig amzer, Gwennigel a lavaras : « A-walc'h eveise ! Kastizet awalc'h eo bet ar c'hanford ? » War he urz, Ki-Du ne strinkas mui a dan. Matilin a bœuezas da c'hoari gant e vombard, ha Paolig da zansal en despet dezan. « Ouspenn, eme ar verc'hig, devet eo bet ar yestenn aour, ha n'helli biken ar sorserez he c'haout da sevel louzeir milliget.

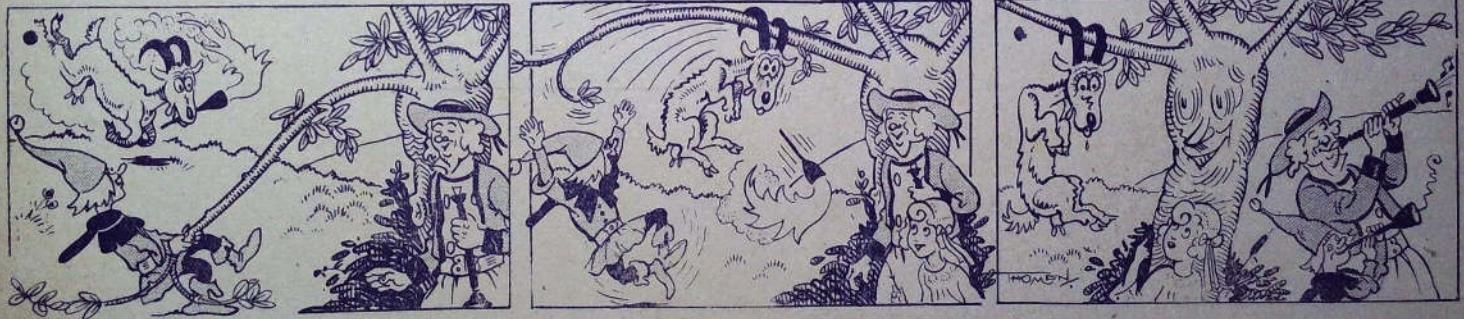
Douost dezan de vez c'houitet war e dool, echu' oa e gefridi gant Paolig. Lakaat a reas e vontou evit tec'hout o'chano buana ma c'hellje. Araok mont kuit ne vankos ket da deurlel e valloz war Matilin. Ar molloz-se, avat, a voe diarbennet kerkent gant Gwennigel.

Nepell ac'hano, war vordig eul lenn, an Tortig a gavas Logaluch, a oa o tant d'e ziambroug. Ganti edo Strink-Tan, dindan furm eur c'havrig foll. Korrig e oa hi da lakaat on tan dre mo zall, en tiez koulz hag en trevajou.

O klevout petra' oa bet c'hoarvezet gant an Tortig,

ar sorserez a yeas eur pez droug enni, ken na lavaras da Strink-Tan :

« Red, emezi, warler'h al lamponed-se, ha stink tan outo kement ha ma chelli. An dra-se a zesko dezo laerez diganimp ar yestenn aour. » Ar c'havrig a sentas hog a dec'has ac'hano evel eul luc'hedenn.

Prestik, edo Strink-Tan war wel d'hor mignonned, Korrig he gwelas a tont a lammou bras. « Deut atao, emezan, loen milliget, hag e welimpant piou ez ay ar maout ! Evidon-me ne ran forz ebet eus da flammou tan ! »

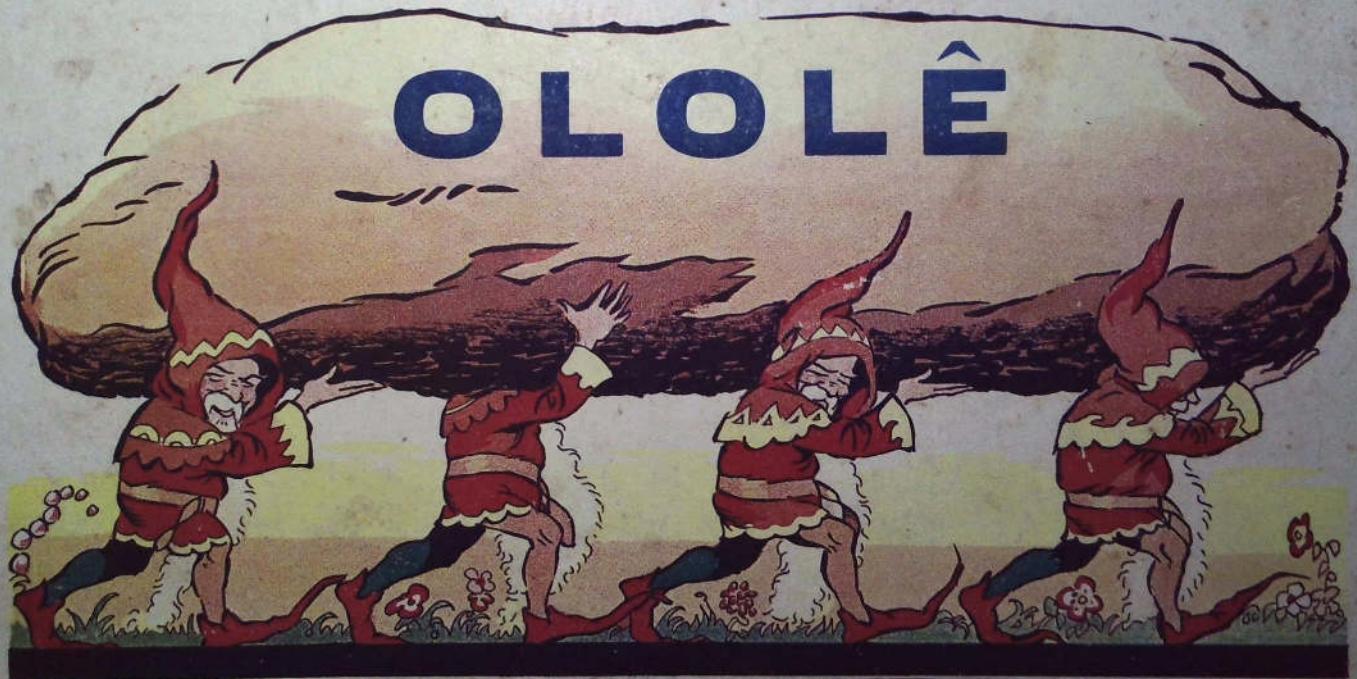
En eur lavarout ar c'homzou-se e plegas betek an douar eur bad hir ha gweny hog e c'hortozas.

Pa lammais « Strink-Tan » warnan, Korrig a lezas ar bod hir da zisplega. En eur sevel, ar skour a gragas e kerniel kamm ar c'havrig milliget, ha setu hi dibradet ouz ar groud hep gel-lout en em zispega ken. En, m'hel lavar deoùh, e voe c'hoarz gent hor mignonned o welout kement-all !

« Va faouer kéz Strink-Tan eme Gorrig, kenavo ha chans vat dit da gout kalz plijadur a vranskellat. Pa weli Logaluch, lavar d'ez, avat, eo risklus kiosk ober droug da Vignonned Korrigez ar Yeun-Elez. » Hag i kuit, en eur c'hoari hog en eur gana, da redek-bro c'hoaz evit adkavout Yann gaez !

KERENT ! Ha c'houi garfe kaout evit ho pugale
Marvailhou burzudus,
Kontadennou dudius,
Romantou eus ar re vraoa,
Kaera pajennou istor Breiz,
Skeudennou dispar ?...
grit d'ezo lenn bep sizun :

KELAOUENN AR VRETONED VIHAN (7, straed Lafayette, LANDERNE)